

**Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Юридичний факультет
Кафедра професійних та спеціальних правових дисциплін**

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан юридичного факультету
_____/Стелла КЕЛЬБЯ/
«__» _____ 2025 р.

**СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
«Ораторське мистецтво»**

Освітньо-професійна програма:	<u>Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>
Спеціальність:	<u>072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»;</u> <u>D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u>
Галузь знань:	<u>07 «Управління та адміністрування»;</u> <u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>Інформаційних технологій та економіки</u>
Мова навчання:	<u>українська</u>
Розробник:	Морараш Галина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент
Профайл викладача:	<u>https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/faculty-of-law/department-of-professional-and-special-legal-disciplines/#</u>
E-mail:	<u>ggalya.morarash@gmail.com</u>
Консультації:	четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Ораторське мистецтво» спрямована на формування в студентів умінь професійно, аргументовано й переконливо висловлювати свої думки в усній формі, що є надзвичайно важливим у сфері фінансів, банківської справи, оподаткування та страхування. Вона забезпечує розвиток навичок ділового спілкування, уміння працювати з клієнтами, презентувати фінансову інформацію, вести переговори та ефективно представляти результати аналітичної діяльності. Особливу увагу приділено засвоєнню комунікативних стратегій і мовних моделей, характерних саме для фінансової професії, що дозволяє швидше й легше опанувати спеціальні дисципліни та робить професійну підготовку більш цілісною. Робота над ораторськими навичками студентів проводиться у двох взаємопов'язаних напрямках: підвищення загальної культури усного мовлення та формування фахової комунікативної компетентності фінансиста.

Дисципліна «Ораторське мистецтво» є складовою навчального плану, вона є вибірковою для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, побудована відповідно до вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) і містить 4 кредити. Форма підсумкового контролю – залік.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Ораторське мистецтво» є формування у студентів навичок професійного публічного мовлення, аргументації та переконливої комунікації, необхідних для ефективного діяльності у сфері фінансів, банківської справи, оподаткування та страхування. Курс спрямований на розвиток здатності впевнено виступати перед аудиторією, чітко й доступно презентувати фінансову інформацію, аргументовано захищати економічні та аналітичні рішення, а також удосконалювати ораторську майстерність, що є невід'ємною складовою професійної компетентності фінансиста.

Завдання дисципліни:

- сформувані в студентів уміння чітко, логічно та структуровано викладати фінансову інформацію під час ділових переговорів, презентацій, обговорень та професійних комунікацій;
- розвинути навички публічних виступів, зокрема вміння керувати голосом, дикцією, темпом мовлення та інтонацією для створення переконливого ораторського образу;
- навчити студентів використовувати аргументацію та риторичні прийоми, необхідні для ефективного представлення й захисту фінансових, аналітичних та управлінських рішень;
- формувати здатність адаптувати мовлення до різних професійних аудиторій – клієнтів, інвесторів, керівництва, державних органів, партнерів;
- розвивати культуру професійного мовлення фінансиста, зокрема вміння точно й коректно використовувати економічну та фінансову термінологію, дотримуватися етичних норм ділового спілкування;
- навчити ефективним стратегіям взаємодії у професійних комунікаціях, зокрема під час переговорів, консультацій, презентацій проєктів, захисту фінансових звітів та аналітичних матеріалів;
- сприяти розвитку навичок управління психологічним станом оратора, подолання хвилювання, формування впевненості та стійкості під час виступів;
- підготувати студентів до участі у професійних дискусіях, дебатах та публічних захистах, які є невід'ємною частиною роботи у фінансовому секторі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Ораторське мистецтво» є закономірності, методи та прийоми професійного усного мовлення, спрямовані на ефективну комунікацію, аргументацію й презентацію фінансової інформації в різних видах ділової діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- основні закони та принципи ораторського мистецтва;
- вимоги до професійного усного мовлення фінансиста;
- правила побудови публічного виступу та методи ефективної аргументації;
- техніки роботи з голосом, дикцією, інтонацією й темпом мовлення;
- прийоми подолання хвилювання та психологічні аспекти виступу перед аудиторією;
- особливості професійної комунікації у сфері фінансів, банківської справи, оподаткування та страхування;
- мовні норми, риторичні засоби та моделі ділового спілкування, характерні для фінансової галузі.

вміти:

- чітко, логічно й структуровано будувати публічний виступ з фінансової тематики;
- переконливо презентувати фінансову інформацію, використовуючи відповідні риторичні прийоми;
- застосовувати техніки роботи з голосом, дикцією, інтонацією та темпом мовлення для створення професійного ораторського образу;
- адаптувати мовлення до різних аудиторій – клієнтів, інвесторів, керівництва, державних органів;
- аргументовано захищати фінансові, економічні та аналітичні рішення в усній формі;
- ефективно вести переговори, дотримуючись норм ділової етики та професійної комунікації;
- використовувати прийоми управління емоційним станом для подолання хвилювання під час виступів;
- аналізувати власний публічний виступ, визначати недоліки та шляхи вдосконалення ораторської майстерності.

3. Компетентності та результати навчання.

Під час вивчення дисципліни, відповідно до освітньо-професійної програми, формуються компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

Програмні результати навчання (ПР)

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими нищезазначених програмних результатів навчання за спеціальністю:

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

PR20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Вступ. Роль ораторського мистецтва у професійній діяльності фінансистів та бухгалтерів.

Тема 2. Психологічні аспекти публічних виступів: подолання страху та розвиток впевненості.

Тема 3. Етика та культура ділового мовлення.

Тема 4. Голос, дикція, інтонація: як зробити виступ переконливим.

Тема 5. Невербальна комунікація: жести, міміка, постава у професійних виступах.

Тема 6. Аргументація та логіка: як переконувати аудиторію у фінансовій сфері.

Тема 7. Виступ перед клієнтами та інвесторами: як пояснювати складні фінансові терміни простою мовою.

Тема 8. Публічний захист фінансової звітності та аналітичних даних.

Тема 9. Ведення переговорів у фінансовій сфері: як досягти взаємовигідного результату.

Змістовий модуль 2.

Тема 10. Структура професійного виступу: від вступу до висновку.

Тема 11. Підготовка та проведення презентацій у сфері фінансів і бухгалтерського обліку.

Тема 12. Як писати й виголошувати промови на професійні теми.

Тема 13. Комунікація з податковими органами, аудиторами та іншими державними установами.

Тема 14. Як ефективно виступати перед колективом: збори, тренінги, консультації.

Тема 15. Антикризові комунікації: як пояснювати проблемні ситуації клієнтам і партнерам.

Тема 16. Рольові ігри та кейс-метод у навчанні ораторському мистецтву.

Тема 17. Аналіз та самовдосконалення: як розвивати свої навички публічних виступів.

5. Методи навчання. Система контролю та оцінювання результатів навчання.

Способи організації пізнавальної діяльності студентів, спрямовані на засвоєння знань, формування умінь і навичок, що базуються на основі груп **методів навчання**:

- теоретичні методи;
- практичні методи;
- інтерактивні методи;
- методи самостійної роботи.

Методи оцінювання:

- усне опитування (0-3 бали);
- письмове опитування (0-3 бали);
- тестування (0-3 бали);
- написання промов (0-5 балів);
- презентація результатів виконаних завдань (0-5 балів);
- дебати (0-3 бали);
- публічні виступи (0-3 бали);
- отриманий сертифікат з неформального, інформального навчання (0-15 балів);
- публікація тез чи статті (0-5 балів);

- модульна контрольна робота (0-10 балів);
- підсумковий контроль – залік (сукупність балів за семестр).

Форми оцінювання студентів:

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за результатами виконання завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми. Формами поточного контролю є усні і письмові відповіді на практичних заняттях, виразне читання текстів, читання скоромовок, стандартизовані тести, робота з текстовими, аудіо- та відеоматеріалами, обговорення проблемних питань, презентації результатів виконання дослідницько-творчих завдань, есе, тексти промов/дискусій, виголошення промов, участь у ситуативних діалогах та дискусіях, аналіз риторичної діяльності.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять, самостійної роботи впродовж семестру, модульних контрольних робіт за накопичувальною системою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбаченими з дисципліни за темами (у тому числі враховуються результати неформального та інформального навчання, наукової роботи, виконання самостійної роботи; результат підсумкового контролю залік – це сума балів за результатами поточного контролю).

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується у закладі вищої освіти та фахової передвищої освіти	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	80-89	4 (добре)
C	70-79	
D	60-69	3 (задовільно)
E	50-59	
FX	35-49	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Залік:

Поточний контроль		Загальна кількість балів
Модуль I	Модуль II	
50	50	100

Політика академічної доброчесності

Студент зобов'язаний ознайомитися з Положенням про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет» та неухильно його дотримуватися. Текст документа розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті університету. В освітньому процесі студент має виявляти дисциплінованість, увічливість, доброзичливість, чесність і відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх

індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт заборонені. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту за умови дотримання принципів академічної доброчесності.

6 Рекомендована література

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : навч. посіб. / за заг. ред. О. Сербенської. – Львів : Апріорі, 2023. – 304 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо / Борис Антоненко-Давидович. – Харків : Фоліо, 2024. – 286 с.
3. Береза Т. Слова, що нас збагачують. Словник вишуканої української мови / Тарас Береза. – Львів : Апріорі, 2023. – 384 с.
4. Борг Д. Мистецтво говорити : таємниці ефективного спілкування / Джеймс Борг ; [пер. з англ. Н. Лазаревич]. – Харків : Фабула, 2020. – 303 с.
5. Дворецька Ю. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана / Юлія Дворецька. – Харків : Основа, 2021. – 128 с.
6. Дзюбак Н., Морараш Г. Вплив інтернет-дискурсу на формування мовної норми в сучасній українській мові // Вісник гуманітарних наук. – 2024. – Вип. 2(2024). – DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14565995>.
7. Дзюбак Н., Морараш Г., Сидоренко Л. Формування української ділової мови в контексті національної ідентичності // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. – 2024. – Т. 35(74), № 5. – Ч. 1. – С. 6–14. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.5.1/02>.
8. Дюгіт Ч. Суперкомунікатори. Як знайти спільну мову зі скептиками, суддями і шпигунами / Чарльз Дюгіт.; [пер. з англ. О. Замойська]. – Київ : Наш формат, 2025. – 304 с.
9. Захаріадіс Д. Мистецтво говорити «НІ» / Деймон Захаріадіс ; [пер. з англ. А. Бондар]. – Житомир : Морфеус, 2023. – 100 с.
10. Зінченко В., Морараш Г., Риженко К. Мовні особливості української ділової мови: стандартизація та перспективи розвитку // Вісник науки та освіти. – 2024. – Вип. 8(26). – С. 217–235. – DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8\(26\)-217-235](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8(26)-217-235).
11. Кацавець Р. Ораторське мистецтво / Руслан Кацавець. Київ : Алерта, 2021. 250 с.
12. Кацавець Р. Риторика і психологія: навч. посіб. / Руслан Кацавець. – Київ : Алерта, 2024. – 234 с.
13. Ковалів Б. Мистецтво слова / Борис Ковалів. – Київ : Центр навчальної літератури, 2020. – 114 с.
14. Кушнір Р. Великий оратор. Або як говорити так, щоб Вам аплодували стоячи / Роман Кушнір. – Дрогобич : Коло, 2023. – 256 с.
15. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця / Марк Лівін. – Київ : Наш формат, 2020. – 180 с.
16. Ліллей Р. Як взаємодіяти з проблемними людьми / Рой Ліллей [пер. з англ. В. Пунько]. – Харків : Фабула, 2020. – 160 с.
17. Морараш Г. Ораторське мистецтво у професійному мовленні: роль української мови як засобу комунікативного впливу // Вісник науки та освіти. – 2025. – Вип. 1(31). – С. 431–443. – DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-431-443](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-431-443).

18. Морараш Г., Декуш Н. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: навч.-метод. посіб. – Чернівці, 2025. – 48 с.
19. Морараш Г., Декуш Н. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : навч.-метод. посіб. – Чернівці, 2025. – 42 с.
20. Наварро Д. Словник мови тіла. Секрети невербальної комунікації/ Джо Наварро ; [пер. з англ. А. Легконєць]. – Харків : Vivat, 2021. – 192 с.
21. Пентилюк М., Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 224 с.
22. Плотницька І. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / І. М. Плотницька [та ін.]. – Харків : Центр учбової літератури, 2022. – 110 с.
23. Словник іншомовних слів / за ред. О. Сліпушко. – Київ : Довіра, 2021. – 928 с.
24. Теслюк В. М. Основи красномовства : навч. посіб. / В. М. Теслюк ; Нац. ун–т біоресурсів і природокористування України. – Київ : Ліра-К, 2020. – 523 с.
25. Тлумачний словник української мови. – Київ : Перун, 2023. – 640 с.
26. Український правопис / Нац. акад. наук України. – Київ, 2019. – 391 с.
27. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником / Керол Флемінг ; [пер. з англ. Шандора Нодя]. – Харків : КСД, 2022. – 238 с.

Інформаційні ресурси:

1. Coursera. Курси з риторики, презентацій та комунікацій. URL: <https://www.coursera.org>.
2. TED. Виступи з ораторського мистецтва. URL: <https://www.ted.com>.
3. Академічний тлумачний словник української мови : в 11 т. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/>
4. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
5. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
6. Мова – духовний скарб нації : добірка посилань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.zp.edu.ua/virtual_exhibition/mova_links.html
7. Мова.info : лінгвістичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mova.info/>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Словник типових помилок (за кн. І. Фаріон «Мовна норма: знищення, пошук, віднова. Словниця 3») [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://emlab.ho.ua/Service/Slovyk_tyrovuh_pomylok_mod.html
10. Словники України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lcoip.ulif.org.ua/dictua>
11. Словопедія : колекція українських словників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovopedia.org.ua/>
12. Словотвір : майданчик для пошуку влучних відповідників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://slovotvir.org.ua/>
13. Українська мова: енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
14. Український лінгвістичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ulif.mon.gov.ua>

15. Український правопис 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.prapopys-2019.pdf>

16. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.cv.ua/>